

Staatssecretaris mevr. A. Bijleveld-Schouten
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

CC: - mevrouw Gerda Verburg (minister LNV), mevrouw Jacqueline Cramer (minister VROM), de heer Paul Comenencia (gevolmachtigde minister van de Nederlandse Antillen in Nederland), de heer Frido Croes (gevolmachtigde minister van Aruba in Nederland), de heer Henk Kamp (commissaris voor Bonaire, Sint Eustatius en Saba), vaste Kamercommissies BzK, VROM en LNV.

Betreft: ontbreken structurele aandacht natuur in proces staatkundige vernieuwing

Amsterdam, 24 maart 2009

Geachte mevrouw Bijleveld,

Met dit schrijven willen wij, IUCN NL alsmede enkele betrokken IUCN lidorganisaties, onze grote zorg kenbaar maken rond het proces van staatkundige vernieuwing en de impact die dat kan hebben op de ecosystemen en biodiversiteit van de zes Caribische eilanden binnen het Koninkrijk, hierna genoemd de *Dutch Caribbean*.

De biodiversiteit van de Caribische eilanden kent ongeveer 14.500 endemische soorten planten en (gewervelde) dieren - waarvan ongeveer de helft slechts op één eiland voorkomt. Vele van de endemische soorten komen voor op de IUCN mondiale lijst van bedreigde soorten. Het gebied wordt internationaal beschouwd als *Global Biodiversity Hotspot*. Dit geldt ook voor de zes eilanden van de *Dutch Caribbean*, waar op land als in zee meer dan 200 endemische (onder)soorten bekend zijn. Ter vergelijking, in Nederland zijn er vooralsnog twee endemische soorten bekend. De ecosystemen en biodiversiteit op deze vaak kleine eilanden zijn extra kwetsbaar door de grote druk op ruimte, de onvermijdelijk grote impact van een groeiende bevolking, beide in combinatie met een enorm capaciteitsgebrek bij de lokale overheden.

Momenteel is het proces rond de staatkundige vernieuwing in volle gang. Naar aanleiding van een rondgang langs natuurorganisaties, kennisinstituten, ministeries, Raad van State, Raad voor het Landelijk Gebied en andere betrokkenen, zijn we tot de conclusie gekomen dat het onderwerp natuur en milieu geen, en ruimtelijke ordening beperkte prioriteit heeft. Een gebrek aan kennis van - en visie op de werkelijke belangen op de eilanden, treffen we aan beide kanten van de oceaan aan. Wij zien dat als een groot gemis, immers, de lokale ecosystemen zijn de kurk waarop de eilandeneconomieën drijven. Om die reden komt het toerisme naar die eilanden of kiezen vermogende personen er te wonen. Zonder toerisme geen hotels, geen restaurants, geen toerismebelasting, etc. Zonder adequaat natuur- en milieubeheer zal de leefkwaliteit op de eilanden niet kunnen toenemen. Goed afvalbeleid, goed drinkwaterbeleid, goed afvalwaterbeleid, goed ruimtelijke ordeningsbeleid zijn allemaal voorwaarden voor een goede leefomgeving en daarbij dus voor de aantrekkelijkheid van de eilanden voor toeristen, oude en nieuwe bewoners. Daarnaast signaleren wij dat natuurbescherming wordt gezien als een voornamelijk plaatselijke verantwoordelijkheid. Echter, de plicht tot het beschermen van de natuur is vastgelegd in door het Koninkrijk getekende internationale verdragen waar alle landen in het Koninkrijk aan gebonden zijn. Dit legt een verplichting op voor de Rijksministerraad en de Nederlandse departementen voor alle zes de eilanden, en zeker voor Bonaire, St. Eustatius en Saba (de BES eilanden) na 2010.

IUCN Nederlands Comité
Plantage Middenlaan 2K
NL-1018 DD Amsterdam
tel +31-(0)20-6261732
fax +31-(0)20-6279349

mail@iucn.nl
www.iucn.nl
postbank: 5370215

Wij constateren dan ook het volgende:

- 1) Er is een **gebrek aan visie en milieubewustzijn** bij de bestuurslagen op veel van de eilanden, hetgeen in toenemende mate leidt tot chaos in de ruimtelijke ordening. De ontwikkelingen op Sint Maarten waar een “verbetonnificering” van het landschap plaatsvindt, kan op de lange termijn uitmonden in een grote sociaal-economische schadepost. Het vergt durf, investering, aandacht van burgers, bestuurders, bedrijven en particuliere organisaties om aan dit bewustzijn te werken op basis van een lange termijn visie.
- 2) **Het ontbreekt aan institutionele waarborging.** Wij signaleren onvoldoende waarborging voor natuurbehoud, milieubeheer en ruimtelijke ordening op de zes eilanden in dit proces. Het is ons onduidelijk wie de leiding heeft over het dossier “ecosystemen, biodiversiteit en ruimtelijke ordening” binnen de betrokken ministeries van Binnenlandse Zaken, LNV, VROM en Buitenlandse Zaken en de verankering binnen de begrotingen van betrokken ministeries. Binnen LNV zien wij een zeer beperkte inzet en VROM is actief inzake Ruimtelijke Ordening op de BES-eilanden. Door het opheffen van het centraal ambtelijk overzicht, kennis en vangnet van de Natuur- en Milieuafdeling van de Antilliaanse overheid (MINA) te Curaçao zal een gat ontstaan dat niet gemakkelijk meer wordt opgevuld en gevolgen zal hebben voor bij voorbeeld naleving van internationale natuur- en milieuverdragen. Dat dit risico groot is bewijst de verminderde aandacht voor deze zaken op Aruba na de afscheiding van het land de Nederlandse Antillen.
- 3) **Milieu-effectrapportages.** De BES-eilanden zullen deze wel moeten gaan toepassen, echter de vraag is of de speciale status als OLG en “Openbaar Lichaam” tot gevolg heeft dat de MER verplichting minder grondig wordt geïmplementeerd. Onze zorg betreft daarbij vooral de overige drie eilanden binnen de Dutch Caribbean waarvoor geen MER verplichting zal gelden.
- 4) **Middelen.** Door de opdeling van de eilanden in vier landen, voorzien wij een grote verwijdering, waarbij de BES eilanden wellicht uiteindelijk wel toegang tot middelen en kennis zullen krijgen maar de andere eilanden niet of minder. Mede omdat de drie autonome eilanden geen middelen uit ontwikkelingssamenwerking of gerelateerde fondsen (zoals bijv. de *Global Environment Facility*) kunnen ontvangen, is dit een ongewenste situatie.

Aangezien de trein van de staatkundige vernieuwing niet meer te stoppen is, stellen we u voor om zo snel mogelijk te komen tot een “ **Samenwerkingsovereenkomst Natuur en Milieu**”, waarin bindende afspraken komen te staan tussen alle vier de landen van het Koninkrijk over beheer en behoud van natuur, ruimtelijke ordening, milieu-effectrapportages, internationale verdragen en het opstellen van een centraal kenniscentrum voor de zes eilanden. Biodiversiteit kent immers geen grenzen. Wij vinden dat de staatkundige vernieuwing niet leiden tot het uit elkaar spelen van de zes eilanden met als risico een groter verlies van het natuurlijke en daardoor sociaal-economisch draagvlak. Een bindende samenwerkingsovereenkomst kan hiervoor de beste garantie bieden.

Gezien de urgentie van deze problematiek zijn wij graag bereid dit in een gesprek met u en uw collega's verder te bespreken.

Hoogachtend,

Willem Ferwerda,
Directeur

CC: directeuren van Vereniging Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Wereld Natuur Fonds, Vogelbescherming Nederland, De Landschappen, Hortus Botanicus Amsterdam, Milieukontakt International, Stichting samenwerkingsverband Nationale Parken en Nationale Postcodeloterij.